

УДК 304.44

УСТАНОВИ КУЛЬТУРИ ТА ЦЕНТРИ ДОЗВІЛЛЯ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ВІННИЧЧИНИ)

Москвічова Юлія Олександрівна, кандидат мистецтвознавства,
викладач кафедри музикознавства та інструментальної підготовки,
Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського
julia.moskvichova@gmail.com

Розглянуто особливості функціонування сучасних установ культури та центрів дозвілля в країні. Здійснено аналіз традиційних та інноваційних напрямів діяльності окремих провідних установ культури Вінницької області – філармонії, міського Палацу мистецтв «Зоря» та художніх колективів, що функціонують на базі КЗ «Вінницький обласний центр народної творчості» Вінницької обласної ради. Виокремлено провідні функції дозвілля та визначено сутність трансформації, що помітна у діяльності цих закладів культури.

Ключові слова: дозвілля, установи культури, Вінниччина, мистецькі проекти, соціокультурні умови.

Духовне відродження народу, повернення його культурних цінностей неможливе без зростання ролі закладів культури та центрів дозвілля, адже сучасна світова модель розвитку людства спирається, насамперед, на творчі можливості людини, людські здібності та мотивації, визначальним фактором стає людський інтелект, духовний, творчий потенціал суспільства. До 90-х рр. ХХ ст. стан культурно-мистецького середовища в Україні залежав від низки специфічних соціокультурних чинників, що певною мірою впливали на характер соціального функціонування театральних концертних та культурних закладів. Одним із таких чинників стала успадкована від радянських часів інфраструктура культурної галузі, яка хоч і вважалася розвиненою, але була технічно та морально застарілою.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. А. Кулик справедливо стверджує, що культурна політика цього періоду орієнтувалась на централізоване управління та бюджетне фінансування, що призводило до дефіциту власної ініціативи закладів культури щодо пошуків джерел позабюджетного фінансування [3; 8]. Цим засвідчено непідготовленість закладів культури до існування в умовах господарчого плюралізму та вільного ринку, що значною мірою гальмувало демократичні процеси.

У 90-ті рр. ХХ ст. відбувається значне скорочення державного фінансування, що призводить до певної деградації культурно-мистецької інфраструктури, що проявилась у закритті, перепрофілюванні закладів культури, зношеності основних фондів, застарілості матеріально-технічної бази.

Аналізу діяльності різних закладів культури і дозвілля на сучасному етапі присвячені дослідження А. Кулик [3], а також І. Петрової [6], Л. Поліщук [7] та ін.

Метою даної статті є аналіз трансформацій у функціонуванні установ культури і центрів дозвілля на прикладі окремих установ Вінницького регіону.

Виклад основного матеріалу. Після здобуття Україною державної незалежності розпочинається процес формування сучасного мистецького конкурентно-спроможного середовища, поступово відбуваються зміни, що включають у себе свободу від ідеологічного контролю, скасування цензури, набуття самостійності у творчості. Сучасні уявлення про функції установ культури й дозвілля відповідають принципово новому розумінню культури дозвілля, при якому дозвіллева діяльність є культуротворчим процесом, що стимулює розвиток творчої індивідуальності, передбачає багатоваріантність культурних та рекреаційних заходів, створює умови для виявлення та задоволення свободи вибору дозвіллевих потреб та інтересів. І. Петрова, аналізуючи зміст дозвілля як соціокультурного явища у контексті людської життєдіяльності, виокремлює декілька параметрів дозвілля: *сімейний* (виховання дітей, облаштування сімейного життя); *освітній* (здобуття певних знань та умінь для підвищення виробничої культури, самоосвіта); *політичний* (участь у політичних заходах, акціях, формування громадської думки); *моральний* (релігійні організації); *естетичний* (відвідування музеїв, бібліотек, виставок, концертних залів), *спортивний* (оздоровлення в курортних закладах, зміцнення здоров'я, відвідування спортивних закладів); *науково-технічний*; *соціальний* (участь у суспільному житті); *економічний* (виконання дозвіллевих заходів на замовлення) [6; 19-26]. Відповідаючи соціальному замовленню, потребам та інтересам суспільства, дозвілля виконує декілька функцій, серед них комунікативна, рекреаційна, творча, соціальна, ціннісно-орієнтаційна,

пізнавальна та виховна. Функції дозвілля визначають його рівні: пасивне, розважальне, пізнавальне, творче дозвілля. Зазначимо, що функції дозвілля змінюються відповідно до культурно-історичних умов і залежать від політичних, соціальних, економічних чинників конкретного суспільства.

Відповідно новим соціокультурним потребам і запитам змінюються і підходи фінансування культурної сфери. За відсутності належного державного фінансування у країні почали створюватись інші механізми матеріального забезпечення сфери культури: благодійні фонди, культурні товариства, різноманітні об'єднання митців, недержавні творчі колективи, активно розвивається діяльність меценатів і спонсорів. Так, на Вінниччині з 2000 р. успішно діє Благодійний фонд сприяння розвитку талантів Поділля під керівництвом заслуженої артистки України І. Френкель.

Понад 10 років триває співпраця з культурним відділом Посольства США, Гете-інститутом. Серед партнерів вінницьких фестивалів і культурно-мистецьких проєктів – фонд Про-Гельвеція (Швейцарія); Державна музична рада Німеччини; Посольства Росії, Литви, Швеції, Фінляндії; міністерство культури Бразилії; іспанський фонд – Спедідам»; Французький, Чеський та Італійський культурні центри; Австрійський культурний форум; місія ОБСЄ у Молдові; Міжнародний фонд «Відродження» та ін.

Згідно статистичних даних Управління культури і туризму Вінницької обласної держадміністрації мережа закладів культури й мистецтва Вінниччини станом на 01.01.2013 р. складає 2168 установ [5; 1]. Серед них: обласний академічний музично-драматичний театр ім. М. Садовського, обласний академічний театр ляльок, обласна філармонія, КЗ «Вінницький обласний центр народної творчості» (ОЦНТ), клубні установи (міський Палац мистецтв «Зоря», міський клуб (Сабарів), міський клуб № 1 (Пирогово), 27 районних Будинків культури), міський Палац дітей та юнацтва, міський Центр художньо-хореографічної освіти дітей та юнацтва «Барвінок», КП «Об'єднана дирекція міських парків культури та відпочинку», КП «Центр концертних і фестивальных програм», КП «Кінотеатр «Родина», обласне КП «Вінницякіно», КЗ «Центр підліткових клубів за місцем проживання», а також 105 музейних установ, 953 бібліотеки.

Серед недержавних установ – Центр сучасного мистецтва «Арт-Шик», Експоцентр Вінницької торгово-промислової палати та низка торгівельно-розважальних комплексів.

Під час дослідження соціокультурної динаміки розвитку Вінниччини сучасного періоду було встановлено, що мережа закладів культури регіону зменшувалась за рахунок закриття або реорганізації районних і сільських клубних установ [4]. Натомість провідні заклади культури області (театри, філармонія, палац мистецтв «Зоря», ОЦНТ, державні музеї і т.ін.) всупереч складним умовам нового часу продовжували працювати, адаптуючись до вимог сучасності.

Головною концертною організацією на Вінниччині, що планово і систематично пропагує класичне мистецтво є Вінницька обласна філармонія, заснована в травні 1937 р. Її становлення відбувалося у процесі злиття обласної хорової капели ім. М. Леонтовича, Держестради, Мюзик-холу, естрадно-циркової групи та симфонічного оркестру радіомовлення в єдиний концертний колектив. Перші роки новітньої доби України виявились складними для колективу філармонії, адже це був період застою творчого життя, спричинений складними політичними та економічними умовами. Більше того, в 1990 р. головне приміщення Вінницької філармонії – органу залу було захоплено представниками релігійної громади Московського патріархату. Відтак філармонія була позбавлена власного концертного майданчика, що стало причиною гальмування творчого життя її колективів та суттєво вплинуло на концертну діяльність. Знаковою подією стало заснування у травні 1993 р. камерного оркестру «Аркада», який згодом став провідним колективом філармонії. Оркестр очолив вінницький органіст, піаніст, заслужений діяч мистецтв України Г. Курков. Саме «Аркада» стала першим із колективів філармонії, який отримав статус академічного. Оркестр бере участь у фестивалях камерної музики в Україні та за кордоном, є ініціатором та учасником практично всіх музичних проєктів Вінниччини.

Наступним важливим кроком до налагодження творчого життя філармонії було отримання концертної зали на 400 місць у культурно-дозвіллевому центрі «Плеяда» в травні 1994 р., що відкрило нові можливості та перспективи для художніх колективів. З 1995 по 2007 рр. філармонію очолював заслужений працівник культури України В. Клепиков. Серед напрямів діяльності філармонії цього періоду – організація планових концертів у місті та області, проведення музичних фестивалів, систематична робота музичного лекторію для школярів і студентів, проведення календарних і професійних свят, створення спеціальних програм для молоді та дітей у дитячих таборих відпочинку.

Пошуки нових форм організації культурного життя призводять до активного розвитку фестивальных тенденцій на Вінниччині. Впродовж першого десятиріччя Вінницькою філармонією за участю камерного оркестру «Аркада» проведено низку фестивалів камерної музики, зокрема

«Амадеус» (1996 р.), «Шопеніана – століття ХХ» (1998 р.), «Діалоги з Бахом» (1999 р.), «Бетховенські асамблеї» (2000 р.). Філармонія є організатором і співорганізатором низки Міжнародних фестивалів області, а саме «Барви музики ХХ сторіччя. Авангард. Класика. Джаз», фестиваль ім. П. Чайковського та Н. фон Мекк, фестиваль органної музики «Музика в монастирських мурах», естрадний дитячо-юнацький фестиваль-конкурс «Музична парасолька», Джазовий фестиваль «VINNYTSIA JAZZFEST». Саме фестивалі, як виявилось, стали дієвою формою культурно-мистецької ініціативи. Натомість гастрольна діяльність філармонії у перше десятиріччя періоду незалежності майже припиняється, що пояснюється новими ринковими умовами й відсутністю чіткої організації та планування концертно-гастрольної діяльності. Пожвавлення в обміні колективами та виконавцями спостерігається лише наприкінці 1990-х рр., коли починає відновлюватись співпраця Вінницької філармонії з іншими філармонічними колективами України та ближнього зарубіжжя. Паралельно відбувається активне реформування репертуарної політики шляхом її координації Художньою радою (з 2000 р.), до складу якої входять керівники художніх колективів, режисери, солісти й окремі музиканти з колективів, а також представники адміністрації. Протягом 15 останніх років колективом філармонії здійснюється моніторинг художніх інтересів та уподобань публіки. Пріоритетами нової репертуарної політики є орієнтація на різні вікові та соціальні групи, жанрові уподобання слухачів. У цей період адміністративний корпус поповнюється молодими співробітниками, серед яких І. Френкель, П. Третяков, І. Солдатова, О. Сливка, Т. Бурдейна, А. Ряполов, М. Філанчук та ін.

У 2008 р. до керівництва філармонією повертається досвідчений керівник, заслужений працівник культури України А. Левицький. У той період було створено новий перспективний проект «Прем'єри молодих» – цикл концертів вінницьких молодих виконавців. Зокрема, у 2008 р. із сольними програмами виступили А. Александров (віолончель), К. Бондар (скрипка), Т. Бурова (домра), Ю. Воропасва (фортепіано), М. Грінченко (скрипка), В. Козицький (баян), І. Курков (гобой), Н. Лановенко (сопрано), П. Походзей (фортепіано) [2; 8–9].

Сьогодні у філармонії працює понад 100 артистів, щорічно відбувається понад 600 концертів. За багаторічну історію колективами закладу дано майже 70 тис. концертів, які відвідали понад 14 млн. глядачів.

Серед провідних колективів закладу – лауреат Всеукраїнського хореографічного конкурсу ім. П. Вірського (2012 р.) державний академічний ансамбль пісні і танцю «Поділля»; академічний камерний оркестр «Аркада»; лауреат І премії Міжнародного конкурсу «Весняна рапсодія-2012» квартет дерев'яних духових інструментів «Гальярда». Успішно працюють естрадні колективи – вокальне тріо «Експромт», інструментальний гурт «Осінній парк», шоу-балет «Шарм», вокально-інструментальний гурт «Грай». Серед солістів філармонії – 10 заслужених артистів України, лауреати всеукраїнських та міжнародних конкурсів. Функціонує Дитячий музичний лекторій. В останні роки започатковано нові мистецькі проекти, серед яких – «Майстри сцени – сільській та учнівській молоді», «Майстри сцени – студентській молоді», «Діти-дітям», абонементні цикли концертів «Вечори з «Аркадою», «Браво, маестро!», «Молоді віртуози», «Піаністи України», «З народної музичної скарбниці», «Романс – кохання протягом століть». У 2012 р. у філармонії створено два нові колективи: Квартет Р. Кульматицького й О. Славна та органний дует у складі Г. Куркова та Є. Білокопитової, який вже побував з гастрольями в Росії та Австрії. Вінницька обласна філармонія тісно співпрацює із іншими філармонічними закладами України і зарубіжжя, зокрема – Київською, Житомирською, Одеською, Хмельницькою, Тернопільською, Мінською, Луганською, Львівською, Свентокшиською та Лодзьською Республіки Польща філармоніями, Національними колективами України.

Важливим багатопрофільним закладом культури міста є Вінницький міський Палац мистецтв «Зоря», діяльність якого, насамперед, спрямована на забезпечення потреб у творчій самореалізації та організацію змістовного дозвілля населення. Щорічно Палац проводить понад 200 заходів, які відвідує майже 150 тис. глядачів. Серед щорічних мистецьких заходів – Міський конкурс краси «Міс Вінниця», Міжнародний «ВІННИЦАНСЬКИЙ фестиваль» комедійного і пародійного кіно, Всеукраїнський фестиваль «Святий Валентин на КВНі», Фестиваль естрадного мистецтва «Зоряна мрія», шкільний танцювально-розважальний конкурс «Стартінейджер», День народження Рок-н-Ролу, День молоді, День студента. У Палаці працює низка художніх колективів, зокрема дитячий ансамбль танцю «Степ-компанія», учасники якого стали чемпіонами України (2005 р.), володарями Кубка Світу (2007 р.) та чемпіонами світу з теп-денсу (2008 р.). Є також зразковий ансамбль бального танцю Данс-клуб «Болеро»; ансамбль народного танцю «Квіти Поділля»; народний хор «Дзвін»; народний хор ветеранів війни та праці «Добродар»; народний хор ветеранів війни та праці ім. Р. Скалецького.

Серед художніх колективів Палацу виділяється зразкова муніципальна майстерня естрадного мистецтва для дітей та юнацтва «Зоряна мрія», заснована у 1997 р. композитором та співаком

Г. Білявським. Майже 200 її вихованців стали переможцями та лауреатами Всеукраїнських і Міжнародних конкурсів. Працюють групи малювання для дітей і дорослих, гуртки англійської мови, крою та шиття, гармонійного розвитку особистості, клуб для дошкільнят «Маленькі розумашки». На базі Палацу з метою підтримки творчо обдарованої, інтелектуальної молоді проводяться міські, всеукраїнські та міжнародні чемпіонати з інтелектуальних ігор «Що? Де? Коли?», «Брейн-рингу», ігор Кубку КВН, Чемпіонату та шкільної ліги КВН.

Головним осередком збереження й розвитку народної культури Вінниччини як складової Подільського регіону сьогодні є КЗ «Вінницький обласний центр народної творчості» (ОЦНТ) обласної ради, що розпочав свою діяльність 1939 р. Традиційно в ОЦНТ функціонує два відділи: «Збереження і розвитку народної творчості» й «Аматорського мистецтва» та відділ культурно-освітньої роботи й організації дозвілля. Станом на 01.01.2013 р. у Центрі працює 63 співробітники, серед них із вищою освітою – 37 осіб [1; 3]. Директор Центру – заслужений працівник культури України Т. Цвігун. Зусилля працівників центру спрямовані на вивчення та координацію процесів культурного розвитку регіону, збереження й розвиток народної творчості, надання методичної та практичної допомоги аматорським колективам, підтримку кращих майстрів, узагальнення й розповсюдження передового досвіду культурно-просвітницького спрямування, пропаганди творчої спадщини відомих митців Поділля – М. Леонтович, С. Руданський, П. Ніщинський, Р. Скалецький, Г. Танцюра, М. Руденко, В. Перепелюк та ін.

З ініціативи ОЦНТ започатковано чимало обласних культурно-мистецьких свят, частина з яких переросла в міжнародні та всеукраїнські акції («Українська витинанка», «Великодня писанка», свято кобзарського мистецтва «Струни вічності» ім. В. Перепелюка, огляд-конкурс автентичних колективів на приз Г. Танцюри, пленер скульпторів-каменотесів «Подільський оберіг» та ін.). Результатом спільної роботи ОЦНТ та клубних установ області стало проведення майже 200 культурно-мистецьких заходів щорічно, з яких по 5 – міжнародних і всеукраїнських, понад 70 – обласних (у т.ч. понад 30 виставок образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва). Щорічно проводиться понад 40 семінарів-практикумів, майстер-класів та творчих лабораторій директорів районних Будинків культури.

На обліку в ОЦНТ нараховується майже 2 тис. майстрів із різних видів народного мистецтва. З метою популяризації їх творчості та розвитку художніх промислів і ремесел проводяться виставки образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, які посідають чільне місце серед культурно-мистецьких заходів регіону. З ОЦНТ співпрацювали відомі фольклористи регіону – Є. Горб, Н. Присяжнюк, М. Руденко, М. Рябий, Г. Танцюра. Серед сучасних фольклористів – В. Вовкодав, Г. Коваль, А. Подолинний, З. Чорна та ін. [1; 18].

Починаючи з 2003 р., значна увага приділяється видавничій діяльності КЗ «Вінницький ОЦНТ», що дає можливість розширювати надання інформаційних послуг закладам культури клубного типу. Започатковано видання культурно-просвітницького альманаху «Світлиця», де висвітлюються культурно-мистецькі заходи, діяльність закладів культури, творчих колективів тощо. При ОЦНТ працює Обласний естрадно-духовий оркестр «Подільяни» (створений 1998 р.). Першим художнім керівником і диригентом оркестру був заслужений діяч мистецтв України Л. Лозінський. Колектив є володарем Гран-прі міжнародного конкурсу «Сурми-2002» (м. Рівне), учасником фестивалю духової музики «Тернопільська весна [8; 118]. Концерти колективу проходять у ДМШ, ПТУ, технікумах, коледжах, університетах, театрах міста. Сьогодні у колективі налічується двадцять дев'ять музикантів, у тому числі солісти оркестру засл. артистка України І. Швець (сопрано), С. Ковтун (сопрано), В. Полторацький (тенор). У 2012 р. оркестр поповнився професійними музикантами, серед яких В. Храпун (труба), І. Кучер (кларнет) та О. Сличук (тромбон). Упродовж 8 років художнім керівником та головним диригентом оркестру «Подільяни» працював заслужений працівник культури України В. Гуцалюк. Сьогодні колективом керує І. Ковтун. Щорічно оркестр здійснює майже 30 сольних виступів, провідні музиканти беруть активну участь у проведенні майстер-класів, семінарів та творчих майстерень для керівників музичних колективів.

Адаптація традиційних закладів до вимог сучасності стала рушійною силою в перетворенні окремих закладів на багатопрофільні й поліфункціональні установи. Як зауважує І. Петрова, якщо однопрофільні установи дотримуються конкретного напрямку діяльності та об'єднують людей різних соціальних характеристик на основі спільного інтересу та спільних потреб, то багатопрофільні – функціонують як культурно-дозвілєві комплекси та центри, в межах яких діють різноманітні гуртки, секції, об'єднання (творчого, спортивного, розважального характеру), майстерні, ігрові кімнати [6; 71].

Прикладом подібних соціокультурних закладів у м. Вінниці є торгово-розважальні комплекси «Мегамолл», «Магігранд», «Анастасія», «Ігроманія», «Sky Park». Окрім торговельних майданчиків, такі комплекси мають мережу харчування, місця для відпочинку, кімнати для дітей, ковзанки, боулінги,

більярди, кінотеатри, рекреаційні зони. Саме подібні заклади користуються сьогодні найбільшою популярністю у сучасної молоді. Це пов'язано зі зміною стилю та ритму сучасного життя, впливом масової культури і ЗМІ. Комерційні заклади мають значніші фінансові можливості, тому оперативніше реагують на потреби відвідувачів та кон'юнктуру ринку дозвіллевих послуг [7; 177-178].

Висновки. Отже, мережа закладів культури Вінницької області зменшувалась за рахунок закриття або реорганізації районних і сільських клубних установ. Попри фінансові труднощі (особливо в 90-х рр. ХХ ст.), матеріально-технічна база закладів культури зміцніла та суттєво оновлено технічний ресурс. Провідні заклади культури краю – обласна філармонія, ОЦНТ, міський палац мистецтв «Зоря», театри та ін. – залишаються осередками культурно-мистецького життя в регіоні, проводять активну концертну, фестивальну, просвітницьку, виховну та виставкову діяльність, змінюючи напрями роботи й адаптуючись до вимог сучасності. Все більшої популярності набувають багатопрофільні соціокультурні заклади, що функціонують як культурно-дозвіллеві комплекси та центри.

Список використаної літератури

1. *Звіт про роботу Вінницького обласного центру народної творчості за 2012 рік* / Рукопис. – Вінницький ОЦНТ. – Вінниця, 2013. – 71 с.
2. *Звіт про роботу Вінницької обласної філармонії за 2012 рік* / Рукопис. – Поточний архів Вінницької обл. філармонії. – Вінниця, 2013.
3. *Кулик Н. А.* Культурні процеси в Україні 90-х років ХХ століття (на прикладі державних закладів культури) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 17.00.01 – теорія та історія культури / Н. А. Кулик ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ, 1999. – 16 с.
4. *Москвічова Ю. О.* Соціокультурна динаміка розвитку Вінниччини періоду незалежності України (1991-2014 рр.) : дис. ... канд. мистецтв. : 26.00.01 / Москвічова Ю. О. ; ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника». – Івано-Франківськ, 2015. – 277 с.
5. *Основні показники роботи галузі культури Вінницької області у 2012 році* // Поточний архів Управління культури і туризму Вінницької обл. держ. адміністрації. – Вінниця, 2013. – 57 с.
6. *Петрова І. В.* Дозвілля в зарубіжних країнах / І. Петрова. – Київ : Кондор, 2005. – 408 с.
7. *Поліщук Л.* Заклади клубного типу України: сучасний стан та перспективи розвитку / Л. Поліщук // Актуал. проблеми історії, теорії та практики худ. культури : зб. наук. пр. – Київ : Міленіум, 2009. – Вип. 23. – С. 176–184.
8. *Сідлецька Т. І.* Творча діяльність провідних мистецьких колективів Вінниці періоду незалежності України / Т. І. Сідлецька // Мистецтвознавчі зап. : зб. наук. пр. – Київ : Міленіум, 2014. – Вип. 25. – С. 113–119.

References

1. *Zvit pro robotu Vinnyts'koho oblasnoho tsentru narodnoyi tvorchosti za 2012 rik* / Rukopys. – Vinnyts'kyi OTsNT. – Vinnytsya, 2013. – 71 s.
2. *Zvit pro robotu Vinnyts'koyi oblasnoyi filarmoniyi za 2012 rik* / Rukopys. – Potochnyy arkhiv Vinnyts'koyi obl. filarmoniyi. – Vinnytsya, 2013.
3. *Kulyk N. A.* Kul'turni protsesy v Ukrayini 90-kh rokiv XX stolittya (na prykladi derzhavnykh zakladiv kul'tury) : avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : 17.00.01 – teoriya ta istoriya kul'tury / N. A. Kulyk ; Kyviv. nats. un-t kul'tury i mystetstv. – Kyviv, 1999. – 16 s.
4. *Moskvichova Yu. O.* Sotsiokul'turna dynamika rozvytku Vinnychchyny periodu nezalezhnosti Ukrayiny (1991-2014 rr.) : dys. ... kand. mystetstv. : 26.00.01 / Moskvichova Yu. O. ; DVNZ «Prykarp. nats. un-t im. V. Stefanyka». – Ivano-Frankivs'k, 2015. – 277 s.
5. *Osnovni pokaznyky roboty haluzi kul'tury Vinnyts'koyi oblasti u 2012 rotsi* // Potochnyy arkhiv Upravlinnya kul'tury i turyzmu Vinnyts'koyi obl. derzh. administratsiyi. – Vinnytsya, 2013. – 57 s.
6. *Petrova I. V.* Dozvillya v zarubizhnykh krayinakh / I. Petrova. – Kyviv : Kondor, 2005. – 408 s.
7. *Polishchuk L.* Zaklady klubnoho typu Ukrayiny: suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku / L. Polishchuk // Aktual. problemy istoriyi, teoriyi ta praktyky khud. kul'tury : zb. nauk. pr. – Kyviv : Milenium, 2009. – Vyp. 23. – S. 176–184.
8. *Sidlets'ka T. I.* Tvorchya diyal'nist' providnykh mystets'kykh kolektyviv Vinnytsi periodu nezalezhnosti Ukrayiny / T. I. Sidlets'ka // Mystetstvovnavchi zap. : zb. nauk. pr. – Kyviv : Milenium, 2014. – Vyp. 25. – S. 113–119.

УЧРЕЖДЕНИЯ КУЛЬТУРЫ И ЦЕНТРЫ ДОСУГА КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ В СИСТЕМЕ ОРГАНИЗАЦИИ КУЛЬТУРНОЙ ЖИЗНИ РЕГИОНОВ (НА ПРИМЕРЕ ВИННИЧЧИНЫ)

Москвічова Юлія Александровна, кандидат искусствоведения, преподаватель кафедры музыковедения и инструментальной підготовки, Вінницький державний педагогический университет им. М. Коцюбинского, г. Вінниця

Рассмотрены особенности функционирования современных учреждений культуры и центров досуга. Проведен анализ традиционных и инновационных направлений деятельности отдельных ведущих учреждений

культури и искусств Винницкой области – филармонии, городского Дворца искусств «Заря» и художественных коллективов КЗ «Винницкий обласний центр народного творчества» обласного совета. Выделены функции досуга и определены направления их трансформации, выявленные основные функции в деятельности учреждений культуры.

Ключевые слова: досуг, учреждения культуры, Винницкая область, художественные проекты, социокультурные условия.

CULTURAL INSTITUTIONS AND LEISURE CENTRES AS A COMPONENT IN THE ORGANIZATION SYSTEM OF THE REGIONS' CULTURAL LIFE (BASED ON THE VINNITSA REGION)

Moskvichyova Julia, Ph.D., Professor of Musicology Department and Instrumental Training, Vinnitsa State Pedagogical University named after M. Kosyubinsky

The article describes the features of functioning of the modern institutions of culture and leisure centers. The analysis is given to the traditional and innovative activities of some leading cultural and arts institutions in the Vinnitsa region - Philharmonic, City Palace of Arts «Zarya» and the artistic groups in the concert hall «Vinnitsa regional center of folk art» of the regional council. The author highlights the leisure functions and defines the directions of their transformation, identifies the main functions in the cultural institutions activity.

Key words: leisure, cultural institutions, Vinnitsa region, art projects, socio-cultural conditions.

UDC 304.44

CULTURAL INSTITUTIONS AND LEISURE CENTRES AS A COMPONENT IN THE ORGANIZATION SYSTEM OF THE REGIONS' CULTURAL LIFE (BASED ON THE VINNITSA REGION)

Moskvichyova Julia, Ph.D., Professor of Musicology Department and Instrumental Training, Vinnitsa State Pedagogical University named after M. Kosyubinsky

The aim of this paper is to analyse the transformation in the functioning of culture and recreation centers on the example of the Vinnitsa region's institutions.

Research methodology. The study has examined eight major papers on the subject of the research, including a monograph; articles in scientific journals; current archive materials connected with the Vinnitsa region's cultural institutions.

Results. The analysis of the traditional and innovative directions of the Vinnitsa region's outstanding cultural institutions activity— regional philharmonic, municipal palace of arts «Zorya» and regional center of folk art - is given.

The study proves that the network of cultural institutions of the region decreases due to the closing or reorganization of the district and village club institutions, while the leading cultural institutions of the region, despite the difficult conditions of the present, continue their work adapting to the modern demands. New directions for the development are defined as following: organization of festivals, conduction of joint art projects, publishing activity of the regional center of folk art, transformation of some institutions into multidisciplinary ones, emergence of non-state institutions of culture and leisure that offer their visitors restaurant chains, rooms for kids, skating rinks, bowling, billiards, movie theaters and recreational areas. These institutions at present are very popular among the youth. This is due to a change of a lifestyle and rhythm of modern life, influence of pop culture and media.

Novelty. This article gives an attempt to determine the transformation of cultural institutions in the Vinnitsa region, explore new directions in the activities of the recreation centers in today's conditions.

The practical significance. Ukrainian scientists can find information contained in this article useful for further study of new trends in the functioning of modern institutions of culture and leisure centres as part of the cultural and artistic life of the Ukraine's regions.

Key words: leisure, cultural institutions, Vinnitsa region, art projects, socio-cultural conditions

Надійшла до редакції 28.10.2016 р.

УДК 78.03:780.614.11(477)«312»

КОБЗАРСЬКІ ТРАДИЦІЇ У СУЧАСНІЙ МУЗИЧНІЙ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ

Лук'яненко Дмитро Олександрович, аспірант, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ
eldaleja@gmail.com

Стаття присвячена аналізу аспектів побутування кобзарських традицій в сучасній музичній практиці України. Розрізняються і диференціюються такі поняття як кобзарство та бандурництво, пов'язані не лише з різними виконавськими манерами гри та співу, виконуваним репертуаром, але й слідуванням певному образу життя, яке передбачали цехові утворення сліпих виконавців. Одна з форм, в якій існують кобзарські традиції в